

ПРОГРАМА НА ПРЕБРОЯВАНЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО И ЖИЛИЩНИЯ ФОНД В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2011 ГОДИНА

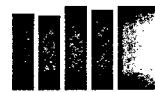
Приета с Протокол № 24/т. 1 от 23.06.2010 г. на Министерския съвет

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Програмата се разработва на основание чл. 15, ал. 2, т. 4 от Закона за преброяване на населението и жилищния фонд в Р България през 2011 г., обн., ДВ, бр. 39 от 26.05.2009 г. Тя представя целта, задачите, основните характеристики, периода, принципите и етапите на провеждане на преброяването на населението и жилищния фонд в Р България през 2011 г. (Преброяване 2011). В документа са описани основните органи на преброяването, източниците на информация и методологията за събиране на статистическите данни за населението и жилищния фонд съгласно действащата обща и специална за целите на преброяването нормативна уредба у нас и в ЕС.

Целта на Преброяване 2011 е да се осигури надеждна, изчерпателна и в същото време достатъчно детайлизирана по административно-териториални единици информация за населението и жилищния фонд в страната. Чрез преброяването ще се получат статистически данни общо за страната и по отделни административно-териториални деления за броя и състава на населението по пол, възраст, образование, икономическа активност и други демографски и етнокултурни признаци, за размерите и характеристиките на сградния и жилищния фонд, за условията на живот на хората в конкретната социално-икономическа и демографска ситуация в страната.

Организирането и провеждането на Преброяване 2011 не трябва да се приема като чисто статистическа дейност. Преброяванията винаги са обслужвали информационните потребности на широк кръг от специалисти във и извън управлението, които в своята дейност се нуждаят от богата и точна демографска и социална информация за вземане на управленски решения и разработване на стратегии и конкретни национални и регионални икономически и социални политики и политики по опазване на околната среда.

II. НЕОБХОДИМОСТ ОТ ПРОВЕЖДАНЕ НА ПРЕБРОЯВАНЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО И ЖИЛИЩНИЯ ФОНД В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2011 ГОДИНА¹

Преброяванията на населението и жилищния фонд през XXI век се провеждат в условията на динамични обществени промени, масово разпространение на нови информационни и комуникационни технологии, навлизане на глобалната мрежа интернет в домовете на населението и все по-интензивно използване на данни от административни източници и регистри.

Според съвместните препоръки на Евростат и Икономическата комисия за Европа на ООН преброяването на населението е „дейност, позволяваща да се произведе през равни интервали от време официална информация за броя на населението, живеещо на територията на страната, включително и в най-малките ѝ географски единици, едновременно с набор от социални и демографски характеристики за цялото население.

То включва процес на събиране (по пътя на регистрацията или на основата на използване на информация от регистри), обработка, оценка, разпространение и анализ на демографски, икономически и социални данни². Преброяванията осигуряват изчерпателна информация за населението на страната към определен момент, но резултатите от тях се използват през целия период до следващото преброяване. Наред със статистическата информация за икономиката на страната всички правителства се нуждаят и от информация за социалното и демографското положение, за да планират съответни национални и регионални икономически и социални политики и политики по опазване на околната среда.

Преброяванията на населението през последните десетилетия обикновено включват и въпроси за наличния сграден, жилищен и вилен фонд, както и за жилищните условия на населението. Тази информация е в основата на цялостната политика, провеждана от държавата в тази област през периода между две преброявания. По традиция преброяванията на населението и жилищния фонд се съпътстват от извадкови статистически изследвания по важни и актуални за развитието на страната теми като раждаемост, миграция, бюджет на времето, здравно състояние на населението и др. Тези изследвания са ефективен начин за събиране на допълнителна аналитична информация за важни процеси в развитието на обществото на сравнително ниска цена.

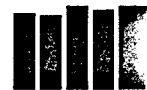
Посочените дотук причини имат общ характер и са валидни за всяка страна. Специално за България съществуват и редица конкретни причини за провеждане на преброяването през март 2011 г.:

¹ По-нататък в изложението за краткост ще се използва "Преброяване 2011".

² Principles and Recommendations for Population and Housing Censuses (ST/ESA/STAT/SER/M/67).

- За първи път преброяванията в страните - членки на Европейския съюз, ще се провеждат в съответствие със специално приет Регламент (ЕО) № 763 на ЕП и на Съвета от 9.06.2008 г. С цел осигуряването на съпоставимост на данните, предоставяни от страните членки, и извършването на надеждни сравнения на равнището на Общността е определена една и съща година за провеждане на преброяванията в ЕС (референтна година) - 2011.
- Сред всички страни от ЕС България е една от страните с най-силно изразен демографски спад. Процесът на намаление на броя на населението, който води началото си от 1990 г., продължава и сега, макар и със забавени темпове. Настъпиха дълбоки промени и в основните демографски структури на населението. Съхраняването на българската нация чрез стабилизиране на демографското развитие на страната в бъдеще трябва да бъде главната цел на политиката в това отношение.
- След приемането ни в ЕС международната миграция има първостепенна роля при формирането на броя на населението. Съществуват много трудности, главно от организационен характер, за статистическо обхващане на емиграцията и последиците от нея върху човешкия потенциал на страната. Информация за броя на мигрантите в страната, а оттам и за населението като цяло, може да се получи от ново преброяване.
- Чрез преброяването се получават данни за домакинствата и семействата в България. То е единственият източник за установяване на техния състав, вид и размер, както и на демографските и социалните характеристики на поколенията и лицата, които ги съставляват.
- Пазарните отношения в икономиката налагат нов поглед към икономическата активност на населението. Събраните при преброяването данни осигуряват основните социално-икономически характеристики на населението: заетост, статус в заетостта, упражнявано занятие, сфери на икономическа дейност и т.н. Резултатите от преброяването са в основата на изграждането на цялостна съпоставима база за сравнения в социално-икономическата област.
- Събраната по време на преброяването информация за жилищния фонд и условията на живот на хората в различните региони и социални групи ще позволи разработването на политики за насърчаване на социалното включване и мониторинга на социалното сближаване на регионално равнище или за опазването на околната среда и насърчаването на енергийната ефективност.
- С получената информация от преброяването през 2011 г. ще се установи с какъв количествен и качествен човешки потенциал България се вля в общия европейски дом и къде е мястото на страната ни в него.

III. ИСТОРИЯ И ТРАДИЦИИ ПРИ ПРЕБРОЯВАНИЯТА В БЪЛГАРИЯ

Докато модерните преброявания имат сравнително кратка история, интересът към броя на населението датира от времето на първите организирани човешки общества. Потребността от данни за населението е продиктувана от политическите, стопанските и военните нужди на съществуващите тогава държави.

През средните векове силната раздробеност на държавите затруднява провеждането на преброявания. Обикновено те са извършвани след опустошителни войни, епидемии, години на глад.

Редовни преброявания на населението започват да се осъществяват от средата на XV в. С развитието на стоковото производство и пазара все по-необходима става информацията за броя и състава на населението.

Потребността от данни за населението на младата българска държава възниква веднага след Освобождението. Началото на преброяванията на населението в Княжество България е поставено със Закон от 13.12.1880 г. за общото преброяване на народа в Княжество България на 1 януари 1881 г. Първото преброяване на населението в Княжество България е извършено към 1.01.1881 г.³ Проведено е преброяване на населението и в Източна Румелия, което поради получените неточни резултати (по различни причини) се смята за неуспешно. През 1884 г. населението на Източна Румелия е преброено отново. Съединението на Княжество България с Източна Румелия през 1885 г. е причина за провеждане на второто преброяване към 31.12.1887 г. Така промените в броя и структурите на населението вследствие на Съединението са обхванати с това преброяване. Ново преброяване е проведено към 31.12.1892 г.

През 1897 г. е изработен специален Закон за общото преброяване на населението, сградите и домашния добитък в Българското княжество, в съответствие с който се извършват преброяванията през първата половина на XX век. Някои от клаузите на закона са актуални и сега. Първото преброяване в изпълнение на закона и четвърто по ред за българската държава се провежда към 31.12.1900 г. по една по-широка програма, в чиято основа са залегнали решенията, взети от Международния статистически институт, относно предприемането на едно общо преброяване от всички цивилизовани страни в края на XIX и началото на XX век.

През първата половина на XX столетие преброявания са проведени към 31 декември 1905, 1910, 1920, 1926, 1934 и 1946 г., а през втората половина - към 1.12.1956, 1.12.1965, 2.12.1975, 4.12.1985 и 4.12.1992 година.

Постепенно се създава неписана традиция преброяванията да отразяват големите социално-икономически и политически промени, настъпили в страната.

³ В някои източници критичната дата, към която се отнасят данните, е 31.12.1880 г.

Така обявяването на независимостта на България през 1908 г. е последвано от преброяване в края на 1910 г. През 1920 и 1946 г., непосредствено след края на световните войни, населението и жилищният фонд също са обект на преброяване. И преброяването, проведено в края на 1992 г., се вписва в тази традиция. То се провежда по време на дълбоки трансформации във всички сфери на обществото и съвпада с началните стадии на развитие на явления и процеси, свързани с прехода от централизирана планова към пазарна икономика.

От 1 до 14 март 2001 г. Националният статистически институт организира и провежда първото за XXI век преброяване в страната по програма, хармонизирана с програмите на преброяванията в страните - членки на Европейския съюз. Разширяващите се връзки на България със страните с функциониращи пазарни икономики и кандидатстването за членство в ЕС изискват пълна сравнимост на статистическите данни за България с данните за останалите страни. В същото време преброяването през март 2001 г. променя традицията преброяванията в България да се провеждат в края или в началото на месец декември. Решението за провеждане на преброяването през март 2001 г. е продиктувано основно от препоръките на Евростат, който определя периодът от 1 януари до 31 май 2001 г. да бъде използван от страните - членки на Европейския съюз, за провеждане на преброявания.

IV. ОСНОВНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ПРЕБРОЯВАНЕ 2011

1. Нормативна база на Преброяване 2011

Преброяване 2011 ще се проведе въз основа на обща нормативна уредба в Р България и ЕС, засягаща статистическата дейност, и на специализирана, регламентираща конкретното провеждане на преброяването на населението и жилищния фонд в държавите - членки на ЕС. В рамките на общата нормативна уредба се включват:

- Регламент (ЕО) № 223/2009 на ЕП и на Съвета от 11 март 2009 година относно европейската статистика, даващ правна рамка за разработването, изготвянето и разпространението на европейска статистика.
- Закон за статистиката (ДВ, бр. 95 от 1 декември 2009 г.), уреждащ обществените отношения, свързани със статистическата дейност по разработването на методологията и планирането на статистическите изследвания, получаването, събирането, обработването, съхраняването на индивидуални данни и статистическа информация, анализирането, предоставянето и разпространението на статистическа информация.

- **Закон за защита на личните данни** - урежда защитата на правата на физическите лица при обработването на лични данни. Той гарантира неприкосновеността на личността и личния живот чрез осигуряване на защита на физическите лица при неправомерно обработване на свързаните с тях лични данни.

- **Закон за електронното управление** - урежда дейността на административните органи при работа с електронни документи, предоставянето на административни услуги по електронен път и обмена на електронни документи между административните органи.

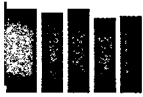
В рамките на специализираната нормативна уредба се включват:

- **Регламент № 763/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 9 юли 2008 г. относно преброяването на населението и жилищния фонд**

При определянето на регионалните и социалните политики и политиките по отношение на околната среда Статистическата служба на Европейския съюз (Евростат) се нуждае от наличието на достатъчно надеждни, детайлни и сравними данни за населението и жилищния фонд в Общността. За целта беше подготвен и приет Регламент (ЕО) № 763 на ЕП и на Съвета от 9.06.2008 г., който установява общи правила за представяне на изчерпателни данни за населението и жилищния фонд на десетгодишни периоди.

Регламентът се състои от 9 члена и приложение. В чл. 2 са включени основни определения на обектите на преброяването - население, жилищен фонд, сгради и др. В чл. 4 се третират възможните източници на данни: конвенционални (традиционни) преброявания, използване на регистри, комбинация от конвенционални преброявания и регистри, комбинация от конвенционални преброявания и извадкови изследвания, комбинация от конвенционални преброявания, регистри и извадкови изследвания. Чл. 5 от регламента определя референтната година за извършване на преброяванията в страните - 2011 г., както и предоставянето от страна на държавите членки на окончателни, проверени и обобщени данни и метаданни на Евростат в срок до 27 месеца от края на референтната година. Към данните, които следва да бъдат предоставени на Евростат до края на март 2014 г., ще се прилагат критерии за оценка на тяхното качество, дефинирани в чл. 6, като адекватност, точност, навременност, актуалност, достъпност, яснота и др. Последният чл. 9 постановява, че регламентът е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави членки.

През 2009 г. ЕП и Съветът одобриха Регламент № 1201/2009 от 30.11.2009 г. за прилагане на основния Регламент № 763/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 9 юли 2008 г. относно преброяването на населението и жилищния фонд в ЕС. Този регламент определя техническите спецификации на обхванатите при преброяването теми и на техните разбивки, необходими за прилагането на

Регламент (ЕО) № 763/2008. Техническите спецификации, приложими по отношение на данните, които следва да бъдат предоставени на Европейската комисия за референтната 2011 година, са посочени в приложението към регламента. Чрез определяне по един и същ начин на темите, по които ще се събират данни, и на техните разбивки на конкретни въпроси за всички държави членки се осигурява съпоставимост на събраната по време на преброяването информация и се дава възможност за провеждане на надеждни сравнения на равнище ЕС. В процес на обсъждане и предстоящо приемане са още два регламента, свързани с Преброяване 2011 в ЕС. Първият се отнася до приемане на програмата на статистическите данни и за метаданните за преброяването на населението и жилищния фонд, а вторият - до качеството на данните от преброяването.

• **Закон за преброяване на населението и жилищния фонд в Република България през 2011 г. (бр. 39 на „Държавен вестник“ от 26.05.2009 г.)**

През 2009 г. НСИ подготви проектозакон за преброяването, с който да се регламентира неговото провеждане през 2011 г. Проектозаконът беше разпространен сред институциите за широко обсъждане. При неговата подготовка беше използван както опитът на българската статистика (законът от 2001 г.), така и Регламент

№ 763/2008 на Европейския парламент и на Съвета, и не на последно място - съвместните Препоръки на Евростат и Икономическата комисия за Европа, приети от Конференцията на европейските статистици. Окончателно законът беше приет от 40-ото Народно събрание на 15 май 2009 г. и обнародван в бр. 39 на „Държавен вестник“ от 26.05.2009 г.

Законът се състои от 38 члена, обединени в седем глави, допълнителни разпоредби и заключителна разпоредба. Той урежда подготовката, организацията и провеждането на преброяването през 2011 г. В закона е посочен критичният момент на преброяването и периодът на провеждането му. Ясно са дефинирани обектите на преброяване - лица, жилищни сгради и жилища, а в чл. 6 - 8 се определят данните, с които ще се характеризират обектите на преброяването. В съответствие с чл. 6, ал. 3, данните за етническата група, майчиния език и вероизповеданието се предоставят доброволно от лицата. За изчерпателното преброяване се използват преброителна карта за домакинствата и лицата в тях, карта за жилищна сграда и карта за жилище.

Нов момент в историята на преброяванията в България е предвидената възможност да се използва интернет за попълване на електронен формуляр, както и възможността за използване на данни от административни регистри и информационни системи. По време на преброяването ще бъдат проведени и извадкови статистически изследвания за раждаемостта, миграцията и бюджета на времето. Във връзка с качеството на преброяването законът предвижда провеждане на контрол-

ни изследвания за проверка на точността на регистрацията и за изчерпателността на наблюдението.

Законът урежда запазването на поверителността на получената информация, като след обработката на индивидуалните данни статистическата информация ще се използва единствено за статистически цели. Лицата, ангажирани със събирането, контрола, въвеждането и обработката на данните от преброяването, съгласно закона са длъжни да опазват поверителността на данните. В противен случай те подлежат на санкции. Задълженията за запазване на конфиденциалността на данните продължават и след приключване на преброяването.

2. Общи принципи за провеждане на Преброяване 2011

Провеждането на Преброяване 2011 ще се основава на общите принципи на официалната статистика на ООН и принципите, залегнали в Кодекса на европейската статистика. В същото време то ще се проведе в съответствие със следните специфични принципи:

- *Индивидуално преброяване* - за обектите на преброяване се събират индивидуални характеристики, които могат да бъдат комбинирани помежду си.
- *Едновременност* - данните, получени за лицата и жилищния фонд, се отнасят към един общ предварително избран момент (критичен момент).
- *Универсалност* - получените данни по време на преброяването се отнасят към ясно разграничени отделни територии на страната. То обхваща всички лица, жилищни сгради и жилища, намиращи се на определена територия от страната. Данните, получени от преброяването, характеризират включително най-малките териториални единици (преброителни участъци и контролни райони) и най-малките подгрупи от населението.
- *Периодичност* - преброяването се провежда през равни интервали от време с цел получаване на съпоставима и последователна информация. Този интервал е десетгодишен.
- *Декларативност* - при предоставяне на данните лицата имат свобода сами да посочат отговорите, които са в преброителната карта. Недопустима е намесата както от страна на преброителите, така и от други лица, включително членове на същото домакинство. Не се изисква документ за потвърждаване на отговорите на въпросите, съдържащи се в преброителните карти. Преброителите регистрират точно посочените от лицата отговори.
- *Конфиденциалност* - изискването за опазване на сигурността и защитата на индивидуалните данни е ключов принцип във всяка от фазите на преброяването.

3. Критичен момент и времетраене на Преброяване 2011

Критичният момент на преброяването е **0.00 ч. на 10 март 2011 г.** Данните за населението, сградите и жилищата, събрани по време на преброяването, се отнасят към този момент. Преброителят или лицето, което попълва данните по интернет, трябва да отговори за местонамирането или състоянието на единиците на наблюдение (сграда, жилище, домакинства и лица) **към този момент.**

Преброяването започва в 8.00 ч. на 10 март 2011 г. и приключва в 20.00 ч. на 24 март 2011 г. Контролните изследвания за пълнотата на обхвата и точността на регистрацията на данните започват в 8.00 ч. на 25 март 2011 г. и приключват в 20.00 ч. на 31 март 2011 г.

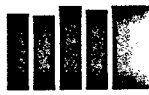
V. ЕТАПИ ПРИ ПРОВЕЖДАНЕТО НА ПРЕБРОЯВАНЕ 2011

Преброяването ще се проведе на осем етапа, които не са в пълна степен хронологически обособени или взаимноизключващи се:

1. Разработване на методологията и инструментариума на преброяването

Методологията и инструментариумът на преброяването се разработват от Националния статистически институт и след широко обществено обсъждане се одобряват от Централната преброителна комисия. Методологията на преброяването включва:

- определяне на обектите и единиците на преброяването;
- определяне на темите, по които ще се събират данни по време на преброяването;
- определяне на признаците (демографски характеристики и социално-икономически характеристики на населението, сградите, жилищата и жилищните условия), характеризиращи избрания кръг от теми, по които ще се събира информация;
 - разработване на преброителните документи - преброителна карта за сградите, жилищата и населението, преброителна карта за временно присъстващите лица, преброителна карта за необитавана сграда и необитавано жилище; всеки от тези документи се разработва в два варианта - стандартен и като електронен формуляр;
 - разработване на инструкции за попълване на преброителните документи;
 - разработване на инструментариум за съпътстващите преброяването извадкови статистически изследвания. В закона за преброяването през 2011 г. е планирано провеждането на репрезентативни изследвания по жизненоважните за страната проблеми - раждаемост, миграция и бюджет на времето.

При разработването на методологията на преброяването през 2011 г. ще се вземат предвид изискванията, заложи в Регламент № 763/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 9 юли 2008 г. относно преброяването на населението и жилищния фонд в ЕС и Регламент № 1201/2009 от 30.11.2009 г. за неговото прилагане. При избора на теми и свързаните с тях въпроси ще се изхожда от следните критерии: необходимост (използваемост), изпълнимост (осъществимост), приемливост и цена. Едновременно с подбора на признаците и въпросите ще се избере и формата на преброителната карта, която в голяма степен зависи от възприетия начин на преброяване (чрез преброители) и чрез електронен вариант (попълване по интернет), а също и от възприетата технология за обработка на данните. Освен изложените дотук принципи ще се вземат предвид и изискванията за:

- приемственост на основните методологически постановки за запазване сравнимостта на данните и продължаване на динамичните статистически редове, събрани в продължение на повече от 130 години;
- осигуряване на методологическа координация с останалите източници на данни за населението - текущата демографска статистика и националния регистър на населението (ЕСГРАОН);
- актуализиране на съществуващата Информационна система „Демография“ след преброяването на населението през 1992 и 2001 г.;
- осигуряване на международна сравнимост на данните чрез спазване на препоръките на международните статистически организации;
- невключване на въпроси, за които съществуват други източници за получаване на задоволителна информация, при това по-евтини;
- свеждане на натоварването на преброителите и респондентите при попълването на преброителните карти в приемливи граници.

Не на последно място по важност е изискването темите и признаците, включени в преброителните карти, да осигуряват възможности за бърза и качествена обработка на данните.

2. Райониране на населените места

Районирането на населените места на преброителни участъци и контролни райони и съставянето на преброителни списъци е от изключителна важност за успеха на преброяването. Само прецизното райониране осигурява пълен обхват на обектите на преброяването. По същество районирането на населените места включва:

- подготовка и създаване на преброителните списъци на улиците, сградите, жилищата, домакинствата и лицата в тях чрез използване на различни данни от НСИ, ЕСГРАОН и др.;

- определяне на контролните райони и преброителните участъци;
- изготвянето на списъци с контролбори и преброители и разпределянето им по контролни райони и преброителни участъци.

В резултат на районирането на населените места ще се съставят съответните преброителни списъци:

- списък на сградите и жилищата по преброителни участъци - обр. ПНЖ-1;
- списък на сградите, жилищата и лицата по преброителни участъци - обр. ПНЖ-2.

Въз основа на данните за броя на лицата от този списък ще се извърши районирането на населените места и набирането на необходимия брой преброители и контролбори. Информацията е изключително важна и в процеса на самото преброяване. Тя служи като указание за възможния брой на лицата, които преброителят трябва да преброи във всяко жилище, за необитаваните жилища, за случаите, когато жилището се състои от две жилищни сгради, и т.н.

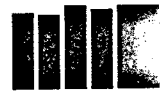
При районирането на населените места се предвижда прилагането на съвременната ГИС-технология. Ще бъдат използвани карти на големите градове, въз основа на които ще бъдат очертани преброителните участъци и контролните райони. Това ще доведе до намаляване на разходите по районирането и осигуряването на обхвата на улиците и сградите, като се включат новопостроените жилищни сгради и жилища.

Цялостната технология за организирането на дейностите по районирането на населените места и съставянето на преброителните списъци се съдържа в Инструкцията за организиране и провеждане на преброяването. Непосредствени организатори и изпълнители на цялостната дейност по районирането са териториалните статистически бюра. Включването на почти целия им състав преди и по време на подготвителните дейности ще позволи да бъдат обхванати и контролирани в оперативен порядък всички населени места на територията на отделните общини. Традиционна и огромна помощ при организиране на преброяването оказват и местните органи на управление в лицето на кметствата.

Цялостната дейност по районирането на населените места ще се осъществи чрез специално разработена компютърна технология. Работата ще стартира през месец юни 2010 г. и ще приключи навсякъде до края на декември 2010 година.

3. Подготовка и провеждане на пробното преброяване

Провеждането на пробно преброяване и тестването на цялостния инструментариум и на организацията на преброяването е задължителен елемент на всяко преброяване. Преброяването е статистическо изследване, което не дава

втори шанс за корекции. Скоростта, с която то протича, и многообразието от дейности, от които се състои, дават малки възможности за съответно противодействие. Пробното преброяване осигурява възможности за прилагане на нови и по-добри методи в организацията и методологията на преброяването.

На основание чл. 24, ал. 5 от Закона за преброяването на населението и жилищния фонд в Република България през 2011 г. със заповед на председателя на НСИ № 07-102 от 8.03.2010 г., съгласувано с областните управители и кметовете, са определени населените места, в които да бъде проведено пробното преброяване през периода между 1 и 14 септември 2010 г.

Област Плевен

- Град Плевен - един квартал от града да бъде преброен по класическия начин с преброители и книжни преброителни карти; брой преброени лица - 8 000 - 10 000 души, а за целия град да се проведе е-Преброяване.
- Село Гривица - по класическия начин и чрез интернет - 1 900 души.

Област Велико Търново

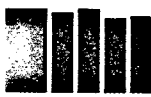
- Град Велико Търново - един квартал от града да бъде преброен по класическия начин с преброители и книжни преброителни карти; брой преброени лица - 8 000 - 10 000 души, а за целия град да се проведе е-Преброяване.
- Град Дебелец - по класическия начин и чрез интернет - 4 200 души.

Област Стара Загора

- Град Стара Загора - един квартал от града да бъде преброен по класическия начин с преброители и книжни преброителни карти; брой преброени лица - 8 000 - 10 000 души, а за целия град да се проведе е-Преброяване.
- Село Габарево - по класическия начин и чрез интернет - 1 600 души.
- Село Копринка - по класическия начин и чрез интернет - 2 500 души.

Основните мотиви за избор на населени места са:

- *По отношение на броя на населението.* Целесъобразно е той да бъде в рамките на около 0.5% от цялото население. Този дял е обичаен за повечето европейски страни, но зависи и от бюджета, отпуснат за преброяванията. Тази съвкупност ще бъде достатъчно представителна и надеждна по отношение на признаци като възраст, семейно положение, образование, брой домакинства и семейства и др. При брой на населението в България в края на 2009 г. около 7 млн. 580 хил. души се предвижда при пробното преброяване да бъдат обхванати около 35 - 40 хил. души. Същевременно населението следва да бъде пропорционално разпределено по признака "местоживеене". При избора на населените места е взета под внимание и етническата структура на населението.

- *По отношение на жилищния фонд.* В избраните населени места трябва да съществува разнообразен сграден, вилен и жилищен фонд. Важно е при пробното преброяване да се преброят както еднофамилните къщи, така и жилищните блокове. В дворните места на избраните села трябва да има летни кухни, стара и нова къща, селскостопански постройки, т.е. да са налице най-типичните случаи от практиката.

- *По отношение на стопанската дейност.* В избраните населени места следва да съществуват функциониращи фирми от различни браншове, което позволява да се експериментира програмата на преброяването по отношение на социално-икономическите характеристики на населението.

- *По отношение на миграцията на населението.* Пробното преброяване трябва да включва и достатъчна на брой съвкупност от сменили местоживеенето си лица през периода между преброяванията. Особено актуална е информацията както за имигрантите в страната, така и за емигрантите. Ежедневно пътуващите лица до други населени места, в които работят или учат, също трябва да бъдат обект на пробното преброяване.

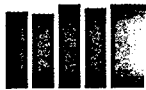
Критичният момент на пробното преброяване е 0.00 ч. на 1 септември 2010 г. Първата цел на пробното преброяване е **експериментирание на разработения инструментариум** - преброителни карти, инструкции, номенклатури и класификатори. Ще се тестват включените в преброителните карти въпроси, тяхното формулиране, разположение и посочените отговори. Ще се оценява също степента на приемане на въпросите от страна на лицата и проблемите при попълване на картите.

Втората цел е да се тества **самата организация на преброяването** - метод на преброяване, райониране на населените места на преброителни участъци и контролни райони, съставяне на карти на преброителните участъци, натовареност на преброителите, взаимоотношения между преброители и контролери и т.н.

Третата цел е да се получи **предварителна представа за броя на лицата**, които ще използват възможностите на глобалната мрежа интернет за попълване на електронен преброителен формуляр, както и да се тества самият е-формуляр.

По време на пробното преброяване ще се изпълняват и редица конкретни задачи като:

- *Проверка на формулировката на въпросите, включени в преброителните карти.* Въпросите трябва да са формулирани по такъв начин, че да бъдат разбираеми за лицата, които трябва да предоставят необходимите данни. От начина, по който са зададени въпросите, до голяма степен зависи качеството на данните, събрани при общото преброяване.

- Проверка на възприетата организация за подготовка и провеждане на преброяването. Тук се включват всички въпроси, свързани с използването на съществуващите административни източници за формиране на преброителни-те участъци и контролните райони при преброяването през 2001 г.

- Оценка на натовареността на преброителите. Ще се оцени натовареността на преброителите и тяхното равнище на подготовка. Пробното преброяване трябва да даде отговор на въпроса дали в рамките на предвидения период един преброител може да преброи средно около 80 жилища и 240 - 250 лица.

Пробното преброяване трябва да даде отговори и на въпросите:

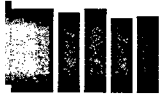
- Осигуряват ли подготвените карти на преброителните участъци и контролните райони пълен обхват на обектите на преброяването?
- Точни ли са инструкциите за попълване на преброителните карти?
- Адекватно подготвено ли е населението за пробното преброяване и дали е постигнато партньорство между населението и преброителския апарат?
- Подготвени ли са добре преброителите за изпълнението на своята работа?
- Как най-добре могат да бъдат използвани контролните при изпълнението на техните функции; какви са взаимоотношенията им с преброителите?

В съответствие със закона за преброяването **пробното преброяване по начина на провеждане напълно ще възпроизведе основното преброяване**. Тази постановка се отнася за продължителността на периода - 14 дни, през който се събират характеристиките за обектите на преброяване. За целите на пробното преброяване ще бъде използван преброителски апарат **само от местни лица**, живеещи в избраните населени места. Пробното преброяване ще се проведе, както следва:

- Пробно преброяване по интернет (пробно е-Препрояване). е-Препрояването ще бъде активно в периода от 0.00 ч. на 1 септември 2010 г. до 24.00 ч. на 5 септември 2010 г.

- Класическо (пробно) преброяване чрез преброителни карти, осъществявано от преброители - от 8.00 ч. на 6 септември 2010 г. до 20.00 ч. на 14 септември 2010 г.

Резултатите и изводите от пробното преброяване ще дадат възможност да се направят оценки и да се извършат необходимите корекции по организацията на преброяването и използвания инструментариум. Получените данни от пробното преброяване на населението и жилищния фонд ще се използват като тестова база за внедряването на ИС „Препрояване 2011”. Резултатите и изводите от пробното преброяване по организацията, инструментариума и провеждането му се отразяват при изготвяне на окончателния вариант на програмата на преброяването.

4. Разяснителна дейност

Един от факторите за успешното провеждане на преброяването е постигането на максимална информираност на населението относно целите и задачите на преброяването. Създаването на атмосфера на доброжелателност сред гражданите, на желание за сътрудничество и партньорство е една от главните цели на разяснителната дейност. На редовно организирани от НСИ пресконференции, на интернет страницата на НСИ и чрез други медийни изяви вече се предоставя информация за дейностите, извършени досега по преброяването. Върхът в разяснителната дейност трябва да бъде през последните два месеца преди преброяването. За целта ще бъдат подготвени телевизионни видеоклипове и съобщения в ежедневния национален и регионален печат. Предвижда се отпечатването на специален плакат за разпространение в почти всички населени места. Ще бъде разпространена специална рекламна дуплянка.

След пробното преброяване се предвижда да се проведе специално извадково изследване за информираността на населението относно преброяването и нагласата на населението да участва в него. Изводите от изследването ще подпомогнат разработването на агресивна и в същото време интелигентна разяснителна кампания.

Предвижда се да бъде проведен и специален семинар с журналисти от централните медии. На този семинар ще бъде даден отговор на всички въпроси, свързани с преброяването. След неговото провеждане очакваме рязко да се засили интересът към преброяването, и то в положителна насока, в почти всички медии - положителен опит, натрупан при предишното преброяване. Обективно отразяване на подготовката на преброяването създава необходимата спокойна атмосфера и за неговото провеждане.

5. Провеждане на Преброяване 2011

На 10 март 2011 г. в съответствие със закона преброяването ще започне във всички области, общини и населени места. То ще продължи до 25 март 2011 година. Преброяването ще бъде активно в периода от 0.00 ч. на 10 март 2011 г. до 24.00 ч. на 16 март 2011 г. Класическото преброяване чрез преброителни карти, осъществявано от преброители, започва в 8.00 ч. на 17 март 2011 г. и приключва в 20.00 ч. на 24 март 2011 г. (чл. 3, ал. 1 от Закона за преброяване на населението и жилищния фонд в Република България през 2011 г.). Същинското класическо преброяване се осъществява от преброителите чрез попълване на преброителните карти. След като приключи с преброяването на всички сгради,

жилища и лица в преброителния си участък, преброителят прави пълна проверка на преброителните материали и разнася резултатите в списък образец ПНЖ-2. Преброителят попълва и списък на преброените жилища по интернет, който съдържа: номер на жилище и уникален номер, генериран от системата „е-Преброяване“. След това преброителят предава на контролора целия преброителен материал заедно със списък образец ПНЖ-2.

Контролорът, въз основа на всички преброителни материали от преброителите за контролния район, попълва обобщаваща ведомост образец ПНЖ-3. Контролорът предава целия преброителен материал и ПНЖ-3 на отговорника за преброяването в населеното място. Отговорникът за преброяването в населеното място (ОПНС), след като приеме всички преброителни материали и ПНЖ-3 от контролорите, попълва обобщаваща ведомост и предава целия преброителен материал в общината. Отговорникът за преброяването в общината, след като приеме всички преброителни материали от отговорниците за преброяването в населеното място, попълва обобщаваща ведомост и предава целия преброителен материал в съответното ТСБ.

През целия период на преброяването в НСИ ще постъпва редовно задължителна информация от всички области за хода на преброяването в тях. Това ще даде възможност по всяко време да се знае какъв процент от населението и жилищния фонд са преброени, в кои населени места се изпълнява графикът и в кои има изоставане.

Редовните връзки между НСИ и ТСБ през периода на преброяването имат не само информационен, но и контролен характер. Текущо ще бъде оказвана методологическа помощ по всички възникнали проблеми. Въпросите ще бъдат записвани и класифицирани и за всеки конкретен случай ще се получават методологически указания как трябва да се постъпва. По този начин се осигурява методологическо единство за всички области при решаването на възникнал еднотипен проблем.

Във всички общини по време на преброяването ще има сътрудници на ТСБ, които ще осъществяват текущ контрол върху качеството на попълваните преброителни карти. Всекидневният контакт с преброителите и контролорите ще гарантира спазването на методологията на преброяването.

През целия период на преброяването от страна на НСИ също ще бъде осъществяван контрол върху неговото протичане по области, общини и населени места.

Съществен момент в провеждането на всяко преброяване е създаването на рационална организация и график за приемане и контрол на преброителните материали. От тях зависи спазването на сроковете за получаване на предвари-

телните резултати, към които интересът на обществеността, органите на управление и средствата за масова информация е изключително голям.

От 25 до 31 март 2011 г. ще бъдат проведени **контролните преброявания** за пълнотата на обхвата и точността на регистрацията. В тяхното провеждане ще вземат участие подготвени експерти, главно от състава на териториалните статистически бюра. Населението ще бъде информирано за целите на контролните преброявания. Никога едно такова огромно по своите размери статистическо наблюдение не може да бъде перфектно. Грешки могат да се допуснат и от преброяваните лица, и от преброителите. Но статистиката като теория и практика е силна с наличието на методи за оценка на размера на допуснатите грешки.

Предварителните резултати ще се приемат на заседания на общинските и областните преброителни комисии и ще се изпращат в НСИ в определения срок.

6. Въвеждане и обработка на информацията от Преброяване 2011

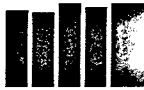
Въвеждането, редактирането, обработката и получаването на основните резултати от Преброяване 2011 ще се осъществяват в специално разработена Информационна система „Преброяване 2011“. Системата „Преброяване 2011“ ще бъде изградена на модулен принцип. Системата ще съдържа следните подсистеми и модули:

- *Подсистема „Преброителни списъци“* - подсистемата ще предостави възможност за: въвеждане, изготвяне и управление на преброителните списъци; дефиниране и управление на контролни райони и преброителни участъци; регистрация и управление на контрольори и преброители.

- *Подсистема „е-Преброяване“* - подсистемата ще предостави възможност да се реализира един от приетите методи за регистрация на данни за населението и жилищния фонд - самостоятелно попълване на електронна преброителна карта от лицата през интернет. Подсистемата „е-Преброяване“ ще бъде достъпна за интернет потребители в определени от НСИ времеви периоди. Този метод за регистрация на данните ще се използва за първи път в практиката на преброяванията.

- *Модул „Логистика“* - служи за генериране на справки и изходни файлове за администриране на процесите и дейностите по време на преброяването от страна на НСИ и ТСБ. Чрез него ще бъдат автоматизирани дейностите по договориране и заплащане труда на контрольорите, преброителите и операторите.

- *Модул „Обработка на карти“* - този модул основно ще се използва за въвеждане на данни от преброителните карти, събрани от преброителите по време на Преброяване 2011, получаваните данни през интернет и от обобщените пре-

броителни списъци обр. ПНЖ-3. Модул „Обработка на карти” ще се използва в териториалните статистически бюра на НСИ за въвеждане и редактиране на данните.

- Модул „Изходи и справки” - модулът предоставя възможност както за генериране на различни статистически справки на базата на обобщените данни от Преброяване 2011, така и за услуга за достъп до предварително дефинирани формати данни, които съгласно техническите спецификации ще бъдат предоставяни на Евростат.

- Модул „Администриране” - модул „Администриране” служи за администриране на потребителите, правата за достъп до модулите, сервизни функции и администриране на системата.

- Модул „Наблюдение и контрол” - посредством него ще се следи процесът на преброяване в различните общини и ТСБ. Потребители на модул „Наблюдение и контрол” са служителите в ТСБ и ЦУ на НСИ.

7. Разпространение и публикуване на резултатите от Преброяване 2011

Преброяванията в България се организират по начин, който позволява непосредствено след тяхното провеждане да се получат т.нар. най-бързи или предварителни резултати. Целта е да се задоволят най-належащите потребности на управляващите институции и обществеността от данни за населението и жилищния фонд. Непосредствено след приключване на преброяването от списъците на преброителите и контролорите ще бъдат получени данни за населението по признаците „пол“, „възраст“ и „местоживеење“, за броя и вида на жилищата. Изключително голямата по обем и разнообразна по съдържание информация от преброяването на населението и жилищния фонд предоставя възможност за богата публикационна и аналитична дейност. С нея се затваря целият цикъл по подготовката, провеждането и обработката на данните от всяко преброяване.

След създаването на информационната база на Преброяване 2011 ще се използват различни форми и средства за предоставяне на данните до различните потребители. Разпространителската и публикационната дейност ще се реализира основно чрез:

- предварително дефинирани формати-данни, които съгласно Регламент (ЕО) № 763/2008 ще бъдат предоставяни на Евростат;
- официалната интернет страница на НСИ;
- официални печатни издания на НСИ;
- официални издания на НСИ на електронни носители;
- популярни издания за широк кръг потребители (прессъобщения, брошури, картографски материали);
- специализирани издания за резултати от проведените извадкови изследвания;
- предоставяне на данни във вид на статистически таблици по заявки на потребителите.

Предвижда се след получаването на резултатите те да бъдат публикувани в самостоятелни издания за населението и жилищния фонд.

Чрез разпространителската дейност ще се осигури ефективното използване на събраната уникална по своята мащабност и съдържание социално-демографска и икономическа информация, характеризираща населението и жилищния фонд.

8. Предаване на данни на Евростат и изготвяне на доклад за качеството на предоставяната информация съгласно Регламент (ЕО) № 763/2008

НСИ ще предостави на Комисията (Евростат) окончателни, проверени и обобщени данни и метаданни, както се изисква по регламент, в срок до 27 месеца от края на референтната година.

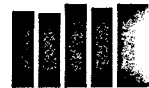
Към данните, които трябва да бъдат предадени на Евростат, ще се прилагат следните критерии за оценка на качеството:

- „адекватност“ - указва степента, в която статистическите данни отговарят на настоящите и потенциалните нужди на ползвателите;
- „точност“ - указва близостта между прогнозите и неизвестните действителни стойности;
- „навременност“ и „актуалност“ - указват промеждутъка между референтния период и наличието на резултати;
- „достъпност“ и „яснота“ - указват условията и начините за получаване, използване и тълкуване на данни от ползвателите;
- „съпоставимост“ - указва измерването на въздействието на различията между прилаганите статистически понятия и инструментите и процедурите за измерване, когато се сравняват статистики между географски райони, сектори или периоди от време;
- „съгласуваност“ - указва адекватността на данните с оглед възможността за надеждно комбиниране на данните по различни начини и за различни ползватели.

VI. МЕТОДОЛОГИЯ НА ПРЕБРОЯВАНЕ 2011

При разработване на методологията и инструментариума на преброяването на населението и жилищния фонд през 2011 г. се използват препоръките на ООН и регламентите на Европейския парламент и на Съвета. В тях намират отражение и използваните дефиниции, критерии и класификации в практиката на преброяванията в нашата страна.

Обектите (съвкупностите), единиците и основните признаци на наблюдение в Преброяване 2011 са регламентирани в Закона за преброяване на населението и жилищния фонд в Република България през 2011 г. При разработването на инструментариума на преброяването са включени и допълнителни (вкл. инструментални) променливи, които допринасят за повишаване на качеството на информацията, аналитичността на данните и осигуряването на допълнителна информация за изследваните процеси.

1. Основни определения

За целите на преброяването ще се използват следните основни определения, дефинирани в чл. 2 на Регламент (ЕО) № 763 на ЕП и на Съвета от 9.06.2008 г. относно преброяването на населението и жилищния фонд:

- „население“ - означава националното, регионалното и местното население по своето обичайно местопребиваване към критичния момент на преброяването;
- „жилищен фонд“ - означава жилищни помещения и сгради, както и жилищните условия и връзката между населението и жилищните помещения на национално, регионално и местно равнище към критичния момент;
- „сгради“ - означава постоянни постройки, състоящи се от жилищни помещения, предназначени за обитаване от хора, или конвенционални жилища, предназначени за сезонно ползване или за второ жилище, или които са необитавани;
- „обичайно местопребиваване“ - означава мястото, където едно лице обикновено прекарва дневния период на почивка независимо от временно отсъствие поради почивка, ваканция, посещения при приятели и роднини, работа, медицинско лечение или религиозно поклонение;
- „национален“ - означава на територията на държава - членка на ЕС;
- „регионален“ - означава на ниво NUTS1, NUTS2 или NUTS3, както са определени в класификацията на териториалните единици за статистически цели (NUTS), създадена с Регламент (ЕО) № 1059/2003 на Европейския парламент и на Съвета (2) във версията, която е приложима към критичния момент на преброяването;
- „местен“ - означава на ниво 2 от местните административни единици (LAU, ниво 2).

2. Преброяване на населението - основни дефиниции, теми и характеристики

Лицата, които са обект на преброяването и от които се определя населението на страната, са посочени в чл. 4 на закона за преброяване на населението и жилищния фонд, а темите, по които ще се събират данни за тях, са описани в чл. 6 на закона. По - конкретно за лицата - обект на наблюдение по време на преброяването, се събират следните данни:

1. собствено, бащино и фамилно име;
2. единен граждански номер (ЕГН) за българските граждани и за чужденците, получили разрешение за постоянно пребиваване в Република България съгласно

чл. 23, ал. 3, т. 2 от Закона за чужденците в Република България, и личен номер на чужденец (ЛНЧ) за чужденците, получили разрешение за краткосрочно или за продължително пребиваване съгласно чл. 23, ал. 2 и ал. 3, т. 1 от Закона за чужденците в Република България;

3. възраст;

4. пол;

5. състав на домакинството;

6. постоянен адрес и настоящ адрес;

7. гражданство;

8. място на раждане;

9. семейно положение;

10. завършена степен на образование;

11. етническа група;

12. вероизповедание;

13. майчин език;

14. трудов статус на лицето;

15. професия/длъжност;

16. икономическа дейност на заетостта;

17. местонахождение на работата или учебното заведение;

18. вид на транспорта, използван за пътуване до местоработата или до учебното заведение;

19. вътрешна и външна миграция на лицата.

Данните за етническата група, вероизповеданието и майчиния език се предоставят доброволно съгласно чл. 21, ал. 2 от Закона за статистиката.

При събирането на информацията ще се използват следните дефиниции:

Тема: ОБИЧАЙНО МЕСТОЖИВЕЕНЕ (МЕСТОПРЕБИВАВАНЕ)

Само следните лица се считат за обичайно пребиваващи в даден географски район:

i) тези, които са живели в своето обичайно местопребиваване в продължение най-малко на дванадесет месеца преди критичния момент, или

ii) тези, които са пристигнали в своето обичайно местопребиваване през последните дванадесет месеца преди критичния момент с намерението да пребивават там най-малко една година.

Когато обстоятелствата, посочени в подточка i) или ii), не могат да бъдат установени, „обичайно местопребиваване“ означава мястото на законно или регистрирано местожителство.

При прилагането на определението за „обичайно местопребиваване“, дадено в член 2, буква „г“ от Регламент (ЕО) № 763/2008, се разглеждат следните специални случаи:

- Когато едно лице има няколко обичайни местопребивавания в рамките на една година, за негово обичайно местопребиваване се приема мястото, на което е прекарало по-голямата част от годината, без значение дали то се намира в друго населено място в същата държава, или извън границите ѝ, или извън дома си, и се прибира в семейното жилище през уикенда, за негово обичайно местопребиваване се приема семейното жилище, без значение дали работното му място е в друго населено място в рамките на същата държава, или извън нея.

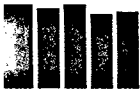
- За обичайно местопребиваване на учащите в заведения за начално и средно образование, които са далече от дома през учебната година, се приема семейното жилище, без оглед на това дали учат в друго населено място в рамките на същата държава, или извън нея.

- За обичайно местопребиваване на обучаващите се в колеж или университет далече от дома се приема адресът, на който те са регистрирани през учебната година, без значение дали местопребиваването е институция (например интернат), или частна квартира, и без оглед на това дали те следват в друго населено място в рамките на същата държава, или извън нея. Изключение са случаите, в които мястото на следване се намира в същата държава - за обичайно местопребиваване може да се приеме семейното жилище.

- Дадена институция може да се разглежда като обичайно местопребиваване на всеки един от нейните обитатели, които към момента на преброяването са живели или възнамеряват да живеят в нея в продължение поне на 12 месеца.

- Общото правило във връзка с мястото, на което лицето прекарва по-голямата част от деня, се прилага и по отношение на военнослужещи на наборна военна служба и кадри на въоръжените сили, които живеят в казарми или военни лагери.

- За обичайно местопребиваване на бездомни или безпризорни лица, номади, скитници и лица без постоянно местожителство се приема местонахождението им към момента на преброяването.

- За обичайно местопребиваване на деца, които имат две различни места на пребиваване (чиито родители например са разведени), се приема мястото, където детето прекарва по-голямата част от времето. В случаите, в които детето прекарва равни периоди от време с двамата родители, за обичайно местопребиваване се приема мястото, на което то се намира в нощта на преброяването.

Въз основа на определението за обичайно местопребиваване лицата, които са постоянно пребиваващи на място, където се извършва преброяване, но отсъстват или се очаква да отсъстват към момента на преброяването за по-малко от една година, се считат за **временни отсъстващи лица** и като такива се включват в общата съвкупност. Лицата, които живеят или се очаква да живеят извън мястото на преброяването за една година или повече, не се считат за временно отсъстващи и следователно не се включват в общата съвкупност. Това се прилага без оглед на продължителността на евентуалните периоди, през които те гостуват на семействата си.

Лицата, които са обхванати от преброяването, но не отговарят на критериите за обичайно местопребиваване на мястото на преброяването, т.е. не живеят или не възнамеряват да живеят на мястото на преброяването в продължение на непрекъснат период от най-малко 12 месеца, се считат за **временни присъстващи** и следователно не се включват в общата съвкупност на обичайно пребиваващите.

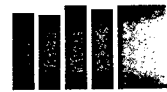
Тема: МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ НА РАБОТНОТО МЯСТО

Местоположението на работното място е географският район, в който понастоящем професионално заето лице упражнява професията си. Работното място на работещите предимно вкъщи лица съвпада с обичайното им местопребиваване. Понятието „работещ“ се отнася до работа, извършвана от „професионално заето лице“, в съответствие с определението в тема „Статут на настояща дейност“. Работещ „предимно“ вкъщи означава, че лицето прекарва цялото или по-голямата част от времето, работейки от дома, и по-малко или никакво време на работно място, различно от дома. За разбивките по географски район се използват версиите на общата класификация на териториалните единици за статистически цели (NUTS) и на класификацията на местните административни единици (LAU), валидни към 1 януари 2011 г.

Тема: СЕМЕЙНО ПОЛОЖЕНИЕ

- *Юридическо семейно положение* - семейното положение на лицето съгласно семейното право към критичния момент на преброяването. Всяко лице се категоризира в съответствие с най-скоро придобитото си юридическо семейно положение към критичния момент на преброяването.

- *Фактическо семейно положение* - фактическият семеен статус на лицата, независимо дали е оформен юридически.

Тема: ТРУДОВ СТАТУС

Трудовият статус отразява връзката на лицето с определена икономическа дейност през последните седем дни преди критичния момент на преброяването. Според трудовия статус лицата се разделят на:

- *Икономически активни* - заети и безработни лица. Заети са лицата на 15 и повече години, които през наблюдавания период са отработили поне 1 час срещу възнаграждение в пари или в натура. За заети се считат и лицата, които не са работили през наблюдавания период, но имат работа от която временно отсъстват поради болест, платен отпуск, стачка, обучение, отпуск по майчинство, престой и др. Безработни са лицата на 15 и повече години, които са без работа през наблюдавания период, но понастоящем са на разположение за наемане на работа, т.е. на разположение са за наемане на платена работа или за самостоятелна заетост през референтната седмица и две седмици след това, или търсят работа, т.е. предприели са конкретни стъпки за търсене на платена работа или за самостоятелна заетост в продължение на четири седмици, последната от които е референтната седмица.

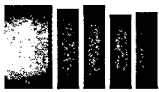
- *Икономически неактивни* - лицата под установената за страната минимална възраст за упражняване на икономическа дейност; лицата, които получават доход от пенсия, наеми, лихви, инвестиции; учащи; домакини.

Тема: ЗАНЯТИЕ

„Занятие“ означава вида трудова дейност, извършвана в рамките на дадена професия. Видът трудова дейност се описва с основните задачи и функции, свързани с дейността. Категоризирането на лицата в разбивките на теми „Занятие“, „Индустрия“ и „Статут на настояща дейност“ се отнася за същото работно място. На лицата, упражняващи повече от една професия, се приписва занятие въз основа на главното им работно място, което се определя според времето, прекарано на работното място, или ако то не е известно - според получения доход.

Тема: ИКОНОМИЧЕСКА ДЕЙНОСТ

Икономическата дейност се отнася до вида производство или дейност на предприятието (или сходна структура), в което понастоящем е местоработата на дадено икономически активно лице. За лицата, които са наети от едно предприятие, но чието работно място в действителност се намира в друго (наети чрез агенция или командировани работници), се посочва индустрията (или клонът на икономическа дейност) на предприятието (или сходна структура), в което действително се намира работното място. Класирането на лица в разбивките по занятие, индустрия и статут на заетост се извършва въз основа на същото работно място. Лицата с

повече от едно работно място се класират към индустрията (или клон на икономическа дейност) на главното им работно място, което се определя според времето, прекарано на работното място, или ако то не е известно - според получения доход.

Тема: СТАТУС В ЗАЕТОСТТА

Статусът в заетостта се определя от наличието на формален или устен трудов договор между преброяваното лице и друго лице или организация. Според статуса в заетостта лицата се разделят на:

- *Работодател* е лице, което работи самостоятелно или с малък брой съдружници, и е наел на постоянна работа едно или повече лица. Работодателят взема оперативни решения, засягащи предприятието, или делегира вземането на подобни решения, като запазва отговорността за благосъстоянието на предприятието.

- *Наети* - лицата, извършващи определена работа, която на базата на устна или писмена договореност им дава право на възнаграждение. Размерът на възнаграждението не е свързан с печалбата на предприятието и може да бъде изплащано под формата на работна заплата (в пари или натура), надница, комисиони, премии.

- *Самостоятелно работещ* - лице, което самостоятелно или с един или двама съдружници на основата на самозаетост управлява собствено предприятие и няма наети лица.

- *Неплатен семеен работник* - лице, което е самостоятелно заето в предприятието, собственост на лице от същото домакинство, с което има роднинска връзка.

- *Член на производствена или селскостопанска кооперация* - лице, което упражнява дадена професия в качеството на самостоятелно заето лице в рамките на структура, организирана под формата на кооперация, в която всеки от членовете участва на равни начала с останалите членове във вземането на решенията относно организацията на производството, продажбите и/или други дейности, инвестициите и разпределянето на приходите между членовете.

- *Селскостопански производител за собствена консумация.*

Тема: ДЪРЖАВА/МЯСТО НА РАЖДАНЕ

Информация за мястото на раждане се събира въз основа на обичайното местопребиваване на майката към момента на раждането, или ако то не е известно - на мястото, на което се е състояло раждането. Информация за държавата на раждане се събира въз основа на междудържавните граници към 1 януари 2011 г. „Държава - членка на ЕС“ означава държава, която членува в Европейския съюз към 1 януари 2011 г.

Тема: ГРАЖДАНСТВО

Гражданството се определя като специфична правна връзка между дадено лице и неговата държава, придобито е по рождение или чрез натурализация, независимо дали това е станало посредством декларация, по избор, брак или друг начин, в съответствие с националното законодателство.

Лицата с две или повече гражданства се класифицират към една единствена категория, която се избира съгласно следния ред на приоритетност: докладваща страна или ако лицето няма гражданство на докладващата страна: друга държава - членка на ЕС, или ако лицето няма гражданство на друга държава - членка на ЕС: друга държава извън Европейския съюз.

В случай на двойно гражданство и при положение че и двете държави се намират в Европейския съюз, но нито една от тях не е докладващата държава, държавите членки определят в коя категория да бъде класирано лицето. „Държава - членка на ЕС“ означава държава, която членува в Европейския съюз към 1 януари 2011 г.

Тема: АДРЕС НА ПРЕБРОЯВАНОТО ЛИЦЕ

Постоянният и настоящият адрес, както са декларираны от лицата пред съответните административни власти:

- *Постоянен адрес* е адресът в населеното място, в чийто регистър на населението е вписано лицето.
- *Настоящ адрес* е адресът, на който лицето живее. Той може да съвпада с постоянния или да бъде друг адрес, на който лицето живее. За лицата, чийто настоящ адрес е извън страната, се записва само държавата.

Тема: ДОМАКИНСТВО

Домакинствата се дефинират като два основни вида: обикновени (частни) и институционални (колективни).

- *Институционално (колективно) домакинство* образуват лица, чиито потребности от жилище и храна се удовлетворяват от учреждения. Под учреждение се разбира юридическа единица, обезпечаваща продължителното живеене и обслужване на група лица. То обикновено има общи удобства, използвани от всички живеещи (бани, стаи за отдих, столови, спални помещения и др.). В повечето случаи институционалните домакинства попадат в една от следните категории: болници, санаториуми, домове за хора с увреждания, психиатрични клиники, домове за стари хора и домове за деца; комплекси за живеене с оказване на помощ, учреждения за социално подпомагане, вкл. и за бездомни; трудово-изправителни домове и места за задържане (затвори, следствени арести и др.), религиозни домове.

- *Обикновените (частните) домакинства* се определят въз основа на концепцията за водене на домакинство съгласно препоръките в Регламент № 1201/2009 от 30.11.2009 г. за прилагане на основния Регламент № 763/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 9 юли 2008 г. относно преброяването на населението и жилищния фонд в ЕС. Те се състоят от едно или повече лица, които живеят заедно в едно жилище или част от него, имат в определена степен общ бюджет и се хранят заедно независимо от родствениите връзки помежду им.

- *Едночленно домакинство* е едно лице, живеещо само в жилището или в стая (стаи) от него, без да се обединява с други лица от същото жилище в групово домакинство.

- *Групово (многочленно) домакинство* са две и повече лица, които живеят съвместно в жилището или в част от него, грижат се за обезпечаване на продуктите за храна и други необходими средства за съществуване. Членовете на тази група могат в по-голяма или по-малка степен да обединяват своите доходи.

Тема: СЕМЕЙСТВО

Група от две или повече лица, живеещи в едно домакинство и свързани помежду си със съпругеска връзка в рамките на регистриран брак, партньорство или родствена връзка родител - дете. Това понятие за семейство ограничава възможните връзки между децата и възрастните до преки (от първа степен), т.е. между родители и деца. Понятието „дете“ (син/дъщеря) се отнася до родени, доведени/заварени или осиновени дъщеря или син (без оглед на възрастта и семейното положение), чието обичайно местопребиваване е в домакинството на поне един от родителите и което няма собствен партньор или деца в същото домакинство. Децата, настанени в приемни семейства, не се включват. Синовете и дъщерите, които живеят с брачен партньор, в регистрирано партньорство или съвместно съжителство, с едно или няколко деца, не се разглеждат като деца. За домакинство на децата, които обитават две различни домакинства (например ако родителите са разведени), се смята домакинството, в което прекарват по-голямата част от времето. Когато детето прекарва равни периоди от време и в двете домакинства, за негово домакинство се смята домакинството, в което детето се намира в нощта на преброяването.

Тема: ЕТНИЧЕСКА ПРИНАДЛЕЖНОСТ

Етническата група представлява общност от лица, родствени по произход и език и близки по бит и култура. Преброяваните лица сами определят етническата група, към която принадлежат. Информацията се предоставя чрез самоопределение и на доброволен принцип.

Тема: ЕЗИКОВА КУЛТУРА

Умения на лицата езиково да общуват, комуникират с други лица, официални и неофициални институции в ежедневието, трудовата, образователната, културната и други дейности. В тази тема се включват следните подтеми:

- Владее на официалния език на страната - за България това е българският език съгласно чл. 3 от Конституцията на Република България.
- Майчин език - първият език, усвоен у дома в най-ранно детство, или този, който лицето говори най-добре и който се използва обичайно за общуване в семейството му.
- Владее на други езици - владее на други езици, различни от официалния език за страната и майчиния език.

Тема: ВЕРОИЗПОВЕДАНИЕ

Вероизповеданието е исторически обусловена принадлежност на лицето или на родителите и предците му към дадена група с определени религиозни възгледи. Религиозността на лицата се установява с допълнителен въпрос.

Тема: ЖИВОРОДЕНИ ДЕЦА

Всички живородени деца на майката, независимо на колко години са, от кой пореден брак или без брак, както и осиновените от нея деца. В общия брой на живородените деца се записват и тези, които не са живи към 10.03.2011 година.

Тема: ПРЕСЕЛВАНЕ

Преселване е всяка промяна на мястото на обичайно живеене на лицата. Преселването може да бъде както между населени места на територията на страната, така и от чужбина в страната.

Тема: СТЕПЕН НА ЗАВЪРШЕНО ОБРАЗОВАНИЕ

Най-високата успешно завършена образователна степен от лицето, за която то притежава диплома, независимо от формата на обучение.

Тема: ИЗТОЧНИЦИ НА СРЕДСТВА ЗА СЪЩЕСТВУВАНЕ

Това е източникът на доходи, от който се финансира издръжката на живота на всяко лице към критичния момент на преброяването.

Тема: ЗДРАВЕН СТАТУС И ЛИЦА С УВРЕЖДЕНИЯ

Определя степента на затруднения на лицата в ежедневната им дейност поради здравословни проблеми. Лица със здравни увреждания, освидетелствани от съответната експертна лекарска комисия - детска, трудова, териториална или

национална, за което имат документ за проценти на загубена работоспособност за лицата на 16 и повече години или намалена възможност за социална адаптация за лицата под 16-годишна възраст.

Преброяването на лицата се извършва на принципа на местоживеенето. При събирането на персоналните данни преброителите ще се ръководят от Инструкцията за попълване на преброителните карти и от указанията на експерти от НСИ.

Данните за лицата, домакинствата и семействата се получават лично от преброяваните лица. Изключение се прави за малолетни и непълнолетни членове на домакинствата, тежко болни лица и други.

Преброяването на лицата ще се извърши в:

- жилищата;
- колективните жилища - пансиони, интернати, ученически общежития, домове за деца и юноши, домове за стари хора, манастири, затвори и др.;
- общежитията - студентски, работнически и др.;
- заведенията за временно пребиваващи лица - хотели, мотели, хижи, болници, почивни станции и др.

Поддръждането на лицата в преброителната карта се извършва по домакинства и семейства.

3. Преброяване на жилищния фонд - основни дефиниции, теми и характеристики

Преброяванията на населението в България по правило включват и преброяване на сградите и жилищата. Целта е да се установят жилищните и битовите условия, при които живее населението.

3.1. Жилищни сгради

Жилищни сгради са тези постройки, които по първоначално изграждане или чрез преустройство са предназначени за постоянно обитаване, състоят се от едно или повече жилища и заемат най-малко 60 на сто от разгънатата им площ.

Тема: ВИД НА СГРАДАТА

- *Къщи* са нискоетажни (от един до три етажа) жилищни сгради (свободно стоящи, „на калкан” или „близнаци”, терасовидни, редови и др.), в които всяко от жилищата има собствен вход директно от прилежащия терен. Тук се включват и сградите на три етажа с по едно жилище на етаж и общ вход от улица/двор.

- *Жилищни блокове* са сгради със средна (4 и 5 етажа) или висока (6 и повече етажа) етажност и общо стълбище, от което има входи към отделните жилища. Тук се отнасят и триетажните сгради с две и повече жилища на етаж.

- *Лятна кухня*, когато е отделна постройка, е сграда от допълващо застрояване, чиито помещения се ползват от домакинство, което живее постоянно в жилищната сграда, към която принадлежи лятната кухня. За тази сграда не се събира информация за жилище и данните за това жилище са отнесени към основното жилище.

- *Вила или къща за почивка* е сграда, построена от здрав и траен материал и годна за целогодишно обитаване.

- *Сграда за колективно домакинство* (пансион, дом за стари хора и др.) е жилищна сграда, в която живеят колективни домакинства - общежития, пансиони, манастири, домове за стари хора, затвори и други подобни.

- *Домове за временно настаняване/бездомни* - сгради, в които временно се настаняват бездомни лица или лица, живеещи на улицата. За тези сгради не се събира друга информация.

Тема: МЕСТОНАМИРАНЕ НА СГРАДАТА

В чертите на населеното място се намират сградите, които са построени в регулацията на съответното населено място. Във вилна зона са тези, които са построени в регулирана вилна зона. Регулираните вилни зони са специално одобрени за строителство с постановления на съответните институции. За всички останали случаи се приема, че са извън регулация.

Тема: ХАРАКТЕРИСТИКИ НА СГРАДАТА

- *Година на построяване на сградата* - сградата се счита за построена в годината, когато в нея са се нанесли да живеят обитателите ѝ - собственици или наематели, независимо от това дали сградата има разрешение за ползване.

Ако сградата е пристроена или надстроена, така че новата част е по-голяма от старата постройка, то цялата сграда се счита за построена през годината на пристрояването или надстрояването ѝ.

- *Материал, от който е построена сградата (конструкция)* - посочва се материалът (конструкцията), от който е построена сградата.

- *Наличие на инсталация за отопление в сградата* - когато всички жилища в сградата се отопляват с централно или собствено топлоподаване и когато половината и повече от тях имат монтирани радиатори и изведени тръби извън жилището (независимо че няма захранване), се приема, че в сградата има инсталация за централно или собствено отопление.

- *Наличие на асансьор в сградата* - когато в сградата е оставено място за асансьор, но той не е монтиран, се счита, че сградата няма асансьор.

- *Брой етажи в сградата* - в броя на етажите се включват всички жилищни и нежилищни етажи (магазини, складове гаражи и др.), подът на които се намира най-много до 50 см под прилежащото (естествено или изкуствено създадено) ниво на терена. Сутеренът се смята за етаж, ако подът му е най-много до 50 см под прилежащото ниво. Партерът и мецанинът са етажи. За етаж се смятат и помещенията в най-горния етаж на сградата (мансардите), чиято светла височина, т.е. височината на стаята, е най-малко 2 м. Мазетата и таваните не се включват в броя на етажите. Когато най-горният етаж е изграден само върху част от размера на застроената площ, този етаж се включва в броя на етажите само тогава, когато обхваща половината или повече от половината от размера на застроената площ на сградата.

- *Брой жилища в сградата* - записва се броят на жилищата в сградата.

3.2. Жилища

В преброителната карта за жилище са включени признаци, които характеризират жилищата както в количествено, така и в качествено отношение. Това са традиционно използвани характеристики. Преброяването осигурява информация за всяко жилище независимо от това дали е обитавано, или необитавано.

В преброителната карта са включени следните теми и характеристики:

Тема: ВИД НА ЖИЛИЩЕТО

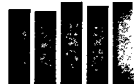
- *Обитавани жилища от обикновен вид* се тези, които по време на преброяването са място на обичайно местоживеене за едно или повече лица.

- *Необитавани жилища от обикновен вид* са тези, които по време на преброяването не са място на обичайно местоживеене (ваканти, резервирани за сезонна употреба или използвани като второ жилище).

- *Жилищата в студентско (работническо) общежитие* имат специфично предназначение и служат за временно задоволяване на жилищни потребности.

- *Жилища в нежилищна сграда (административна, стопанска и др.)* са тези, в които към момента на преброяването живеят постоянно едно или няколко домакинства.

- *Колективното жилище (пансион, манастир, дом за стари хора и други)* обхваща помещенията, които са предназначени за обитаване от големи групи хора или няколко домакинства и които се използват като място на обичайно местоживеене от поне един човек по време на преброяването.

- *Примитивните/подвижните жилища* обикновено са предназначени за постоянно обитаване от хора и по време на преброяването се използват от едно или повече лица като място на обичайно местоживеене.

- *Жилища за временно настаняване/бездомни* са помещения, в които се настаняват бездомни лица или лица, които живеят на улицата. За тези жилища не се събира друга информация.

Тема: ТИП СОБСТВЕНОСТ НА ЖИЛИЩЕТО

- *Държавни или общински жилища* са тези, които са собственост на държавата, на общините, на държавни предприятия и организации, учреждения и други.

- *Жилища на физически лица* са тези, които са частна собственост на населението.

- *Жилища на юридически лица* са тези, които са собственост на юридически лица, т.е. жилища на фирми, фондации и др., и в тях са настанени лица от тези фирми, дадени са под наем на други лица или са празни към момента на преброяването.

Тема: НАЧИН НА ОБИТАВАНЕ НА ЖИЛИЩЕТО

- *Жилище, обитавано само от собственици* - когато поне един от членовете на домакинството, което живее в жилището, притежава части или цялата площ на жилището.

- *Жилище, обитавано само от наематели* - когато домакинството, което живее в жилището, го е наело под наем, независимо чия собственост е - на държавата, на организация или на частно физическо или юридическо лице и независимо дали плаща, или не плаща наем. Наети жилища са тези, в които поне един от обитателите заплаща наем за обитаването на жилището и в които нито един от обитателите не притежава части или цялата площ на жилището.

- *Жилище, обитавано от собственици и наематели* - когато в жилището живеят няколко домакинства, от които едното е собственик на жилището, а другите са наематели.

- *Необитавано жилище* - когато по време на преброяването се установява, че те не са място на обичайно местоживеене на нито едно лице.

Тема: БРОЙ ОБИТАТЕЛИ В ЖИЛИЩЕТО

Броят на обитателите в дадена жилищна единица е равен на броя на хората, за които жилищната единица е обичайно местопребиваване.

Тема: ПОЛЕЗНА ЗАСТРОЕНА ПЛОЩ И БРОЙ СТАИ В ЖИЛИЩЕТО

Полезната застроена площ се определя като общата застроена площ на помещенията, които отговарят на понятието за стая. Стая е пространство в дадена жилищна единица, оградено със стени от пода до тавана или покрива, с размери, достатъчни за поместването на легло за възрастен човек (най-малко 4 кв. м), и най-малко 2 м височина на по-голямата част на тавана. Записват се стаи с площ 4 и повече кв. м. Описва се наличието на:

- *Кухня* - кухня е помещение в жилището с площ не по-малка от 4 кв. м, което по първоначално изграждане или след преустройство е пригодено и обзаведено с необходимите съоръжения за приготвяне на храна на домакинството, което живее в жилището. Когато една кухня се използва едновременно за спане и за престояване през деня или за столова, тя се посочва като кухня, но само в случаите, когато жилището има и други стаи.

- *Кухненски бокс* - когато в жилището няма отделно помещение за кухня, а кухненското оборудване заема част от друго помещение (може да е отделено или не, с бар плот или нещо друго).

- *Спомагателни помещения* - като спомагателни помещения се включват стаи с площ по-малка от 4 кв. м, вестибюл без пряко осветление, коридор, антрета, баня, тоалетни, баня-тоалетна, килери, дрешници, други спомагателни помещения (сушилни, перални, балкони и лоджии) независимо от големината на площта им. Площта на банята, когато представлява самостоятелна постройка и се намира извън сградата, но в двора, също се включва към спомагателните помещения.

Тема: ЕЛЕКТРИЧЕСТВО В ЖИЛИЩЕТО

В жилището има електричество, когато в него е прокарана електрическа инсталация и по нея протича електрически ток.

Тема: ВОДОСНАБДИТЕЛНА СИСТЕМА В ЖИЛИЩЕТО

Посочва се наличие на водоснабдителна система, когато кранът за вода се намира в кухнята, банята, тоалетната или някое друго помещение на жилището. Посочва се и случаят, когато в жилището няма изградена водопроводна инсталация (кранът за водата се намира извън входа на жилището) и тя достига до сградата или извън нея и снабдяването с вода става от централен или собствен източник. Няма наличие на водопровод, когато осигуряването на вода става от други източници (кладенец, езеро, река и др.) извън очертаванията на дворното място.

Посочват се поотделно източниците на вода в случаите, когато водопроводната инсталация е свързана с централна водопроводна мрежа или със собствен източник на вода (кладенец), или се използват и двата източника на вода. Не се посочва източник, когато жилището не е водоснабдено.

Тема: КАНАЛИЗАЦИЯ В ЖИЛИЩЕТО

Видът на канализационната инсталация в жилището се определя в зависимост от това дали тя е свързана с: обществената канализационна мрежа; изгребна яма; септична яма; модулно пречиствателно съоръжение. Жилището не е свързано с канализация или съоръжение (когато няма течаща вода или отпадъчните води се заустват директно в близко дърво или река).

Тема: ТОАЛЕТНА В ЖИЛИЩЕТО

В жилището има тоалетна, когато е изградена инсталация за промиване, свързана с водоснабдителната и канализационната мрежа. Тя може да бъде в сградата, но извън жилището и да обслужва едно или няколко жилища, с изградена инсталация за промиване, свързана с водоснабдителната и канализационната мрежа.

Тоалетната може да бъде и извън сградата с изградена или без изградена инсталация за промиване.

Тема: ТЕЧАЩА ТОПЛА ВОДА В ЖИЛИЩЕТО

Източникът може да бъде централен, бойлер или друго отоплително съоръжение.

Тема: БАНЯ В ЖИЛИЩЕТО

Баня е всяко устройство, предназначено за измиване на цялото тяло, включително и душове. Приема се, че жилището има баня, когато помещението, което е определено за баня, е обзаведено със съоръжение за къпане - душ, вана, печка и казан или други съоръжения, свързано е с обществената канализационна мрежа, със септична шахта или попивна яма и се използва за тази цел.

Тема: ОТОПЛЕНИЕ НА ЖИЛИЩЕТО

Счита се, че жилищната единица се отоплява централно, ако отоплението се осигурява от обществена отоплителна инсталация или от местна за сградата инсталация, или от инсталация в самата жилищна единица, създадена за отоплителни цели, независимо от енергийния източник. Източниците на отопление

се определят според това с какво се е отоплявало жилището - с определен вид гориво за отопление, електроенергия или друг енергиен източник. Жилището се счита за отоплявано, ако поне едно от помещенията в него се отоплява.

Тема: БИТОВА ОСИГУРЕНОСТ НА ДОМАКИНСТВОТО

Посочва се наличието на предмети и устройства с дълготрайна употреба, които домакинството използва в ежедневието си за битови и културни дейности. „Движими вещи и услуги с културно-битово предназначение, ползвани от домакинството”, са: цветен телевизор; видеокасетофон; видеокамера; сателитна/кабелна телевизия; музикална уредба; домашен телефон; интернет; домашен компютър; мобилен телефон; готварска печка с фурна; микровълнова печка; автоматична перална машина; автоматична миялна машина; хладилник; фризер; лека кола/минибус; лодка/яхта; книги и компактдискове.

VII. ОРГАНИ НА ПРЕБРОЯВАНЕ 2011

В съответствие с чл. 13 от закона за преброяването и посочените в него срокове се формира йерархичната пирамида, към която освен НСИ и ТСБ се отнасят Централната комисия по преброяването, областните и общинските преброителни комисии, контролорите и преброителите.

Националният статистически институт осигурява общото ръководство и методологическото единство при подготовката и провеждането на преброяването във всички административно-териториални и териториални единици на страната. Екип от експерти от НСИ разработи проектозакона и проектобюджета на преброяването. Екипът разработи програмата на преброяването в съответствие с националните традиции и международните препоръки и стандарти. Експертите от Националният статистически институт са отговорни и за разяснителната дейност сред населението, организирането на подготовката на лекторския апарат за обучение на огромната армия от преброители и контролори, определянето на участъците и домакинствата, в които да се проведат съпътстващите репрезентативни изследвания, както и за обработката, публикуването и разпространението на резултатите от преброяването.

Не по-малко важна е ролята на **териториалните статистически бюра**. Те отговарят за общото методическо ръководство на преброяването в своите области. Под тяхното непосредствено ръководство се извършиха дейностите по районирането на населените места - изграждането на преброителните участъци и контролните райони. Те организират проверки за хода на преброяването и степента на извършената работа. Специално подготвените лектори от ТСБ ще

обучат по еднообразен начин около 40 хиляди души преброители и контролорите, които ще вземат участие в преброяването.

На практика работата по организацията на преброяването започна с формирането на Централната комисия по преброяването.

Със заповед на министър-председателя през месец март бе назначена **Централна комисия по преброяването**, състояща се от председател, заместник-председател, секретар и 16 членове, представители на централните органи на изпълнителната власт, на медиите и научната общност. Във функциите на комисията влизат задълженията по: обсъждане и приемане на становища по Програмата на преброяването и другите документи за неговата организация, подготовка и провеждане; осъществяване координацията на действията на централните ведомства, отговорни за преброяването на някои специфични категории лица, и НСИ; обсъждане и предлагане на мерки за отстраняване на пропуски и грешки, допуснати в отделните фази на преброяването; оценка и приемане на резултатите от преброяването.

Традиционна помощ при организирането и провеждането на преброяването оказват и местните органи на управление в лицето на **областните и общинските преброителни комисии**.

До началото на септември 2010 г. трябва да бъдат сформирани общо 28 областни комисии. Навсякъде при тяхното изграждане трябва да се спазва изискването на чл. 18, ал. 2 и ал. 3 от закона за преброяването относно броя и състава на комисиите. Този факт придава на преброяването допълнително характер на национална, държавна задача.

В указания от закона срок ще бъдат сформирани и общинските преброителни комисии, а в градовете София, Пловдив и Варна - и районните комисии. В съответствие със закона в състава на комисиите се включват по двама представители на общинската администрация, на ТСБ и на кметствата. Под методологическото ръководство на ТСБ общинските преброителни комисии се включват в дейностите по районирането на населените места и съставянето на списъците на сградите, жилищата, домакинствата и лицата в тях; подбора и подготовката на преброителския апарат; приемането и предаването на преброителните материали; подготовката на населението за преброяването и др.

Попълването на преброителните карти се извършва от специално подбрани и обучени лица. Отчитайки важността на подготовката и обучението на преброителите и контролорите, се организират и провеждат **тридневни инструктивни семинари** първоначално с лекторите от ТСБ, а впоследствие и на общинско равнище. Екипът по преброяването ще проведе три тридневни общонационални съвещания. По специална програма, включваща задълбо-

чено запознаване с Инструкцията за попълване на преброителните карти и практически упражнения за тяхното попълване, ще бъдат подготвени лекторите, които имат задължението да подготвят преброителите и контролорите. Обучението е съпроводено с решаването и обяснението на повече практически задачи, с разясняването на сложни случаи от голямото многообразие на житейски примери, с които могат да се сблъскат преброителите при изпълнение на своите задължения. При обучението е акцентирано и върху правата и задълженията на преброителите и контролорите според закона за преброяването. Ударение се поставя върху необходимостта от съблюдаване на конфиденциалността на събраните индивидуални данни. Специално ще бъдат дадени указания относно доброволния характер на отговорите на въпросите, отнасящи се до етническия състав на населението, вероизповеданието и майчиния език на лицата. Общо в страната се предвижда да бъдат проведени над 600 семинара.

VIII. ФИНАНСИРАНЕ НА ПРЕБРОЯВАНЕТО

Съгласно Закона за преброяване на населението и жилищния фонд в Република България през 2011 г. средствата, необходими за подготовката, организацията, провеждането, обработката и публикуването на резултатите от преброяването, се осигуряват целево от централния бюджет. Те се разходват по план-сметка, предложена от председателя на НСИ и утвърдена от министъра на финансите. Председателят на НСИ подготвя и представя в Министерството на финансите годишни отчети за изразходваните средства по подготовката, провеждането, обработката и публикуването на резултатите от преброяването.